

Informe sobre l'estratègia del Govern per a la desinstitucionalització dels infants menors de 6 anys tutelats acollits en centres residencials

Valoració i consideracions del CEESC

Abril de 2025

COL·LEGI D'EDUCADORES
I EDUCADORS SOCIALS
DE CATALUNYA

SUMARI

INTRODUCCIÓ

MARC DE REFERÈNCIA: DRETS DELS INFANTS I BONES PRÀCTIQUES

SOBRE LES REFLEXIONS FINALS I ELS ACTORS IMPLICATS PER DESENVOLUPAR
L'ESTRATÈGIA

SOBRE LA PROPOSTA D'OBJECTIUS I ACCIONS ESPECÍFIQUES

CONCLUSIONS

INTRODUCCIÓ

Celebrem la iniciativa i predisposició del Govern per la generació d'una estratègia per a la desinstitucionalització dels infants menors de 6 anys tutelats acollits en centres residencials.

La desinstitucionalització és un objectiu alineat amb les **recomanacions internacionals** i amb la pròpia evolució del sistema de protecció i, per tant, és positiu que el Govern aposti per reforçar mesures alternatives a l'acolliment residencial, especialment en infants tan petits.

Agraint la possibilitat que se'ns ha ofert per aportar la nostra visió i perspectiva com a referent del col·lectiu d'educadores i educadors socials, volem aportar la nostra **perspectiva professional, ètica i basada en els drets dels infants**.

L'estratègia és necessària i oportuna, però ha d'estar **ben planificada, dotada de recursos i acompanyada per professionals qualificats**. Des del CEESC en reclamem una implementació rigorosa, amb mirada de drets i comunitària, amb implicació activa del col·lectiu d'educadores i educadors socials.

MARC DE REFERÈNCIA: DRETS DELS INFANTS I BONES PRÀCTIQUES

El CEESC es posiciona com a garant dels drets dels infants i defensa **models de criança i protecció que promoguin la vinculació afectiva, la vida en entorns familiars i comunitaris**.

En aquest sentit, qualsevol estratègia ha de **prioritzar l'interès superior de l'infant**, tal com recullen la Convenció dels Drets de l'Infant, la LOPIVI i la Llei de serveis socials de Catalunya.

El document aporta una revisió del marc normatiu a diversos nivells i no podem deixar de destacar que "...amb caràcter general, l'acolliment residencial d'aquests menors no ha de tenir una durada superior als tres mesos" i que "la Conferència Sectorial d'Infància i Adolescència, reunida el 5 de maig de 2022, va assumir el compromís de totes les institucions perquè abans del 2026 cap infant menor de 6 anys en situació de guarda o tutela per les entitats públiques de protecció a la infància visqui en un recurs residencial. Després de l'assumpció d'aquest compromís, el 2023 es va aprovar el Pla de Millora del Sistema d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de Catalunya (...). Es preveu que **el termini d'execució del Pla esmentat sigui del 2022 al 2025.**"

Veiem com clarament una vegada i una altra els terminis es van superant sense assolir els compromisos adquirits i, per tant, ens agradaria que l'estratègia s'acompanyés de mecanismes per garantir-ne l'evolució o, en el seu defecte, per introduir-hi els elements correctors amb agilitat i amb perspectiva *quirúrgica*.

Per exemple, en l'article 78.2 del Decret 63/2022 s'indica que "la durada de l'acolliment d'urgència i diagnòstic no pot ser superior als sis mesos, a comptar de la data de la seva constitució, llevat que en interès de l'infant o adolescent se'n justifiqui una pròrroga per evitar, en tot cas, l'ingrés innecessari de l'infant o adolescent en un centre mentre es tramita l'expedient de desparament." Però, davant la realitat en els casos en què s'allarga el termini d'aquest acolliment d'urgència, potser caldria considerar **la possibilitat de fer un acolliment i no trencar el vincle amb l'infant**.

SOBRE LES REFLEXIONS FINALS I ELS ACTORS IMPLICATS PER DESENVOLUPAR L'ESTRATÈGIA

- S'apunta que cal fer **prevenció i un treball previ amb les famílies biològiques a fi d'evitar al màxim el desemparament dels menors i que cal incrementar el nombre de famílies d'acollida per donar resposta a les necessitats dels infants que estan en centres**, i que és necessari augmentar les famílies d'acollida en urgència i diagnosi.

Ens qüestionem com s'està fent aquest treball previ o quines propostes es posen sobre la taula per augmentar el nombre de famílies.

- Quant al fet que el procediment de desemparament compleixi tots els tràmits que estableix la llei, amb l'objectiu de **garantir els drets tant de la família biològica com dels infants; i que les famílies acollidores rebin informació clara** sobre el marc en què se circumscriu l'acolliment...

No podem deixar de preguntar-nos quina informació s'aporta quan moltes d'aquestes famílies no coneixen el perquè de la tutela i pateixen cert desemparament.

- Es constata que l'Administració no està complint el termini de 6 mesos i (...) aquesta incertesa en la durada de l'acolliment és un factor que dificulta la decisió d'algunes famílies per oferir-se com a famílies acollidores.

*Seria convenient avaluar el treball que s'està fent amb les famílies i **potenciar l'acompanyament, l'atenció, l'escolta i l'empatia per la feina que fan**. Caldria dissenyar un pla estratègic d'atenció i acompanyament a les famílies, que integri i doni protagonisme a les seves aportacions i sentiments. L'administració ha d'exercir*

la seva funció de tutor responsable i facilitar la tasca de cura a les famílies acollidores.

- Es mencionen, com als tres **actors que intervenen en l'acolliment familiar**, el Departament de Drets Socials i Inclusió, les famílies acollidores i les entitats que tenen delegada la gestió del servei d'integració familiar, amb els seus corresponents organisme específics.

*Però hi trobem a faltar ASJET, com a servei a extutelats i, especialment, **al CEESC, com a referent de l'acolliment professional i com a vetllador de la tasca professional en diversos dispositius del sistema de protecció a la infància.***

El Col·legi pot oferir:

- *Assessorament expert i neutre per garantir l'adequació de les mesures a criteris ètics i professionals.*
- *Participació en taules tècniques o grups de seguiment de l'estratègia.*
- *Promoció d'espais de reflexió i debat publicoprofessional sobre les implicacions d'aquesta transició.*

SOBRE LA PROPOSTA D'OBJECTIUS I ACCIONS ESPECÍFIQUES

- Per tal d'identificar els punts febles del sistema que dificulten i retarden l'acollida en família aliena dels infants tutelats i plantejar accions i actuacions, es planteja la **creació d'un grup de treball** que dugui a terme aquestes accions.

Hagués estat interessant que el CEESC formés part d'aquest grup i que es comptés amb professionals de serveis residencials i d'acollida per la perspectiva que hi podrien aportar.

Es menciona que aquesta acció es va dur a terme entre novembre i desembre de 2024. En aquest cas, quins són els resultats del seu treball?

- En concret, revisar els circuits i detectar possibles obstacles a l'hora de valorar la situació de l'infant -i per tal de no superar els terminis- és una tasca que s'ha de fer **en paral·lel a la de cerca de famílies acollidores.**

L'ampliació de professionals ha de permetre, a més dels elements que es contemplen, també el seguiment i control dels acolliments fallits, per tal d'estudiar i valorar els possibles errors que els hagin pogut provocar.

- Un element mencionat de gran transcendència és l'establiment d'un **sistema compartit de gestió de dades i casos** entre l'ICAA i la DGAIA.

*A més d'impulsar un **diàleg** amb les entitats representants de les famílies acollidores, seria important fer-ho **amb les famílies directament** si certament se'ls vol donar reconeixement i afavorir el seu dia a dia, per exemple valorant la incidència del règim de visites en la dinàmica quotidiana. A més, la DGAIA té l'obligació de tramitar i facilitar la documentació i nacionalització d'aquells infants i adolescents indocumentats o sense nacionalitat que compleixin els requisits, ja que, fins ara, han estat les famílies les que han pressionat perquè això es porti a terme, generant desgast i sensació de frustració.*

- Pel que fa als acolliments professionals, com a mínim per a tots aquells casos que no encaixen en altres opcions o models, l'esperada cotització a la Seguretat Social pot pal·liar-se temporalment amb un retorn a la fórmula del **contracte TRADE**.

*Convindria definir quina funcionalitat se li donaria al **carnet de família acollidora**, ja que no s'hi especifica.*

- Se'ns presenta com a fonamental el fet de garantir que es farà **seguiment amb les entitats** per valorar el desenvolupament de la gestió i estudiar els punts forts i febles que han de permetre millorar el sistema i modificar les condicions de prestació del servei.

El CEESC podria afegir-hi la seva perspectiva professional i complementar les aportacions d'administració i entitats gestores, amb el pes específic situat en la millora de les condicions del sistema per a l'atenció i el respecte pels drets d'infants i adolescents.

- Es fa menció a un projecte de decret sobre **l'estudi, la valoració i la selecció de famílies acollidores o adoptives** d'infants i adolescents tutelats.

Ens preguntem si es farà de manera conjunta amb les entitats.

- També s'apunta l'objectiu estratègic de **reforçar la sensibilització i la comunicació** partint d'un treball liderat per l'ICAA, amb la col·laboració de les entitats i les famílies, per definir i impulsar accions de sensibilització i compartir bones pràctiques i experiències.

Ens agradaria tenir una major concreció al respecte i valorar de quina manera podem ser part d'aquest procés com a organització.

CONCLUSIONS

Abans d'aquest Pla, molts dels aspectes que s'hi tracten han estat fruit de debat en altres fòrums que es podrien recuperar, com l'elaborat per la Taula Nacional per la Infància, o el projecte de valoració de la posada en marxa del Pacte Nacional per la Infància fet per una entitat externa. Cal evitar no repetir errors del passat i integrar tots els agents implicats per a, efectivament, posar per davant l'interès superior de l'infant, començant per donar-li veu en el seu propi procés vital, un punt que no queda reflectit en l'estratègia.

Per consolidar una estratègia efectiva, considerem que cal garantir determinades condicions indispensables com són:

- a. **Suport a les famílies d'origen**, amb polítiques de prevenció i suport socioeducatiu que evitin la separació familiar, amb la dotació de recursos necessaris que garanteixin la presència d'educadores i educadors socials en serveis bàsics d'atenció primària i comunitària.
- b. **Reforç de l'acolliment familiar**, amb formació, acompanyament i suport continuat a les famílies acollidores i implicació de professionals de l'educació social en el procés d'adaptació, seguiment i intervenció.
- c. **Transició planificada**: programes de desinstitucionalització progressiva amb seguiment de cada infant i família.
- d. **Perspectiva interdisciplinària i comunitària**, amb equips professionals formats, coordinats i reconeguts, on l'educació social tingui un paper central en la intervenció directa i la coordinació amb altres serveis.
- e. **Externalització amb garanties**: esser conscients del perill d'externalitzar processos complexos sense garanties de qualitat, continuïtat i supervisió pública, o sense criteris clars i consensuats d'intervenció educativa i comunitària.

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Abril 2025

www.ceesc.cat

934 521 008

ceesc@ceesc.cat

